

На основу члана 103 . Закона о основним правима бораца, војних инвалида и породица палих бораца ("Службени лист СРЈ", бр. 24/98 и 29/98), савезни министар за рад, здравство и социјалну политику прописује

ПРАВИЛНИК О УТВРЂИВАЊУ ПРОЦЕНТА ВОЈНОГ ИНВАЛИДИТЕТА

(Сл. лист СРЈ бр. 37/98)

Основни текст на снази од 28/07/1998., у примени од 28/07/1998.

Члан 1.

Овим правилником прописује се начин утврђивања процента војног инвалидитета према степену оштећења организма које је настало као последица ране, повреде, озледе или болести задобијене под околностима утврђеним Законом о основним правима бораца, војних инвалида и породица палих бораца (у даљем тексту: Закон) и другим условима и критеријумима за утврђивање војног инвалидитета и утврђују се оштећења организма по основу којих се може поднети захтев за утврђивање новог процента војног инвалидитета пре истека рока из члана 90. став 1. Закона.

Члан 2.

Процент војног инвалидитета утврђује се на основу одредаба овог правилника и Листе процента војног инвалидитета (у даљем тексту: Листа) која је одштампана уз овај правилник и чини његов саставни део.

Члан 3.

(1) За један део тела (у даљем тексту: орган), који је у великој мери оштећен, утврђује се, по правилу, нижи процент војног инвалидитета од процента предвиђеног у Листи за потпун губитак (ампутацију) односног органа.

(2) Ако орган постоји, али је оштећен толико да је функционално потпуно неупотребљив, може се утврдити процент војног инвалидитета предвиђен у Листи за потпун губитак (ампутацију) односног органа.

Члан 4.

(1) Ако је војни инвалидитет настао као последица више рана, повреда, озледа или болести, проценти предвиђени у Листи за поједина оштећења организма не сабирају се него се као основ узима оштећење које повлачи највећи процент, па се тај процент повећава за 10% до 30%, с обзиром на утицај осталих оштећења на цео организам, и то само ако је иза свако од тих оштећења у Листи предвиђено најмање од по 20%.

(2) Ако је за најмање два оштећења из става 1. овог члана у Листи утврђено од по 50% или више процената, а постоји изразито оштећење организма и низа функција, процент по оштећењу за које је у Листи утврђен највећи процент војног инвалидитета може се повећати и за преко 30%, а највише до 100% - ИИ група.

(3) Ако постоје четири или више оштећења из става 1. овог члана за која је у Листи утврђено мање од по 50%, а најмање од по 20%, процент војног инвалидитета за основно оштећење може се повећати и за 40%.

(4) Ако услед свих оштећења из става 1. овог члана постоји такав инвалидитет због кога је војни инвалид непокретан и није у стању да врши основне физиолошке потребе без помоћи другог лица одређује се 100% војног инвалидитета - I група.

(5) Ако је војни инвалидитет настао као последица оштећења организма услед више рана, повреда или озледа, али је за свако од тих оштећења у Листи предвиђено испод 20% војног инвалидитета, може се утврдити процент војног инвалидитета од 20% до 30%, ако је услед свих тих оштећења цео организам оштећен за 20%, односно 30%.

Члан 5.

За војне инвалиде жене, код којих постоје анатомска и функционална оштећења појединих делова тела (ампутација, контрактура, парализа, скраћење потколенице или натколенице преко 3 цм, губитак ока, псеудоартроза, тешки варикозитети са елефантијазом, посттрауматска епилепсија, потпуна глувоћа, паркинсонизам, тешки остеомиелитис са фистулом) проценти предвиђени у Листи повећавају се за 10% ако су мањи од 60%, односно повећавају се за 20% - ако су 60% или већи од 60%. То повећање може износити до 100% - ИИ група.

Члан 6.

(1) Ако је код лица без једног парног органа дошло, под околностима из чл. 2, 3. и 7. члана 8. ст. 1. и 2. и члана 9. Закона до губитка или оштећења за најмање 60% и више процената другог парног органа, процент инвалидитета одређује се као да је оштећење оба парна органа настало под тим околностима, при чему се процент може одредити до 100% - I група.

(2) Ако је један парни орган тешко оштећен или изгубљен под околностима из чл. 2, 3. и 7, члана 8. ст. 1. и 2. и члана 9. Закона и по том основу утврђен процент војног инвалидитета, а други парни орган је оштећен за најмање 60% или изгубљен после тих околности, независно од последица насталих под тим околностима, процент војног инвалидитета се одређује за оштећење, односно губитак оба парна органа и умањује за 20%. Ако се за овакво оштећење организма у Листи предвиђа 100% - И група, одређује се 100% војног инвалидитета - ИИ група.

(3) Као оштећење другог ока у смислу ст. 1. и 2. овог члана сматра се смањење функције ока за најмање једну половину (смањење вида најмање 5/10).

Члан 7.

Процент војног инвалидитета за ампутирану ногу или руку може се повећати за 10% ако је патрљак неподесан за ношење протезе.

Члан 8.

Ако се клиничким посматрањем и документованом анамнезом могу доказати неуризми са боловима и евентуалним сметњама у фантомском уду, као и случају каузалгије, процент војног инвалидитета повећава се за 10 до 30%.

Члан 9.

(1) Ратном војном инвалиду који је као малолетник или као ратни заробљеник био изложен тешким животним условима за време рата и због тога задобио оштећење организма психосоматског карактера, процент војног инвалидитета може се повећати за 10 или 20%.

(2) Војном инвалиду који је у време настанка инвалидитета био малолетан, а код кога је услед оштећења организма по коме му је утврђен војни инвалидитет наступило психосоматско оштећење (поремећај) и то најдоцније у року од године дана од настанка инвалидитета, процент војног инвалидитета утврђен у Листи може се повећати за 10 или 20%.

(3) Процент војног инвалидитета повећан у смислу ст. 1. и 2. овог члана може да износи највише 100% - ИИ група.

Члан 10.

(1) Ендогена и друга урођена или стечена склоност која условљава обољења, чија је етиологија непозната или још није сигурно утврђена, не могу се узимати као основ за признавање војног инвалидитета.

(2) Ако су прве појаве обољења из става 1. овог члана настале под околностима из члана 4. и члана 8. став 3. Закона, или се здравствено стање у тим околностима знатније погоршало, с обзиром на уобичајени ток болести или су те околности ометале правилно лечење, може се сматрати да су те околности убрзале неповољан развој обољења, па се изузетно може делимично признати војни инвалидитет.

(3) У обољења из става 1. овог члана спадају: шизофренија, манијако депресивне психозе, епилептичка болест (као изразито конституционално условљена, код које је фактор конституције далеко већи и значајнији од било ког неповољног услова средине), неурозе, психопатије (као болесна реакција недовољно хармонично

структуралне личности на животне услове), амбиотрофична нервна обољења, мултипла склероза, дијабет, сва ендокрина обољења (осим Адисонове болести, туберкулозне етиологије), улкусна болест, алергична обољења, спондилозе, спондилартрозе, реуматоид, артрит, дископатије (која су по савременом гледишту последица дегенеративних промена услед којих и најбезначајнија траума, па чак и незгодан покрет руком или дизањем терета, може довести до испољавања болести), есенцијалне хипертензије, урођене срчане мане, литијазе, полицистична обољења, малигни неопластични процеси, трофичне промене екстремитета ако нису последица смрзавања и пегавца и све друге болести ендogene и непознате етиологије.

(4) Одредбе ст. 1. и 2. овог члана примењују се при утврђивању војног инвалидитета и у случају из члана 8. став 3. Закона.

(5) Процент војног инвалидитета за малигне неопластичне процесе који су настали као последица ране, повреде или озледе, као и због шећерне болести која је настала као последица ране, повреде или озледе утврђује се без примене ст. 1. и 2. овог члана.

Члан 11.

При утврђивању процента војног инвалидитета ожиљци се узимају у обзир ако ометају функцију неког органа или неког дела тела, односно ако стварају нагрђеност.

Члан 12.

Процент војног инвалидитета због запаљења зглобова, односно последица таквог обољења утврђује се као за трауме зглобова или за последицу коју је запаљење зглобова проузроковало на срцу.

Члан 13.

Војни инвалидитет И групе може се утврдити само за оштећење организма за која је у Листу утврђен процент војног инвалидитета 100% - И група, као и у случајевима из члана 4. став 4. и члана 6. став 1. овог правилника.

Члан 14.

При утврђивању процента војног инвалидитета не узимају се у обзир оштећења организма која настају као последица старења, ако овим правилником није друкчије прописано.

Члан 15.

(1) Привремени процент војног инвалидитета, у смислу члана 24. став 3. Закона утврђује се, по правилу, за време до две године са одређеним датумом, а после се утврђује трајни процент, ако овим правилником није друкчије прописано.

(2) За оштећења организма из члана 4. и члана 8. став 3. Закона, процент војног инвалидитета утврђује се, по правилу, трајно.

Члан 16.

Ако оштећење организма није предвиђено овим правилником, процент војног инвалидитета се утврђује према начелима медицинске науке и аналогном применом одредаба овог правилника које се односе на слична оштећења организма, с тим да се може утврдити и мањи процент војног инвалидитета од предвиђеног у Листи.

Члан 17.

Војни инвалиди код којих настану оштећења организма у вези са војним инвалидитетом, и то: хируршко одстрањење органа, хируршки захвати на виталним органима, декомпензације срца, јетре, плућа, бубрега, панкреаса и парализе нерава, активна туберкулоза, као и губитак или тешко оштећење парног органа, могу подносити захтев за утврђивање новог процента војног инвалидитета по основу тих оштећења и пре истека рока за подношење захтева из члана 90. став 1. Закона.

Члан 18.

Даном ступања на снагу овог правилника престаје да важи Правилник о утврђивању процента војног инвалидитета ("Службени лист СФРЈ", бр. 7/82, 56/82 и 14/84).

Члан 19.

Овај правилник ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у "Службеном листу СРЈ".

Бр. 4/2-03-049/98-001
24. јула 1998. године
Београд

Савезни министар
за рад, здравство
и социјалну политику
др Миодраг Ковач, с. р.

ЛИСТА ПРОЦЕНАТА ВОЈНОГ ИНВАЛИДИТЕТА

Редни број	Оштећење организма	Процент оштећења
1	2	3
ГЛАВА I - РУКА		
А. Шака		
<i>а) Прсти</i>		
Ограничена покретљивост (контрактура)		
1	Ограничена покретљивост свих прстију једне шаке: а) у мањем степену б) ако су овакве промене на обема рукама	20% 30%
2	Ограничена покретљивост свих прстију једне шаке: а) у већем степену б) ако су овакве промене на обема рукама	30 до 50% 40 до 80%
3	Ограничена покретљивост палца: а) једне шаке у оба зглоба б) ако су овакве промене на обема рукама	испод 20% 20%
4	Ограничена покретљивост било ког другог прста појединачно	испод 20%
5	Ограничена покретљивост већине прстију: а) једне шаке, осим палца, према степену б) ако су овакве промене на обема рукама, према степену	20 до 40% 30 до 60%
6	Процент код јако изражених контрактура у лошем положају које практично искључују сваку функцију, утврђује се као код ампутације.	
7	При примени тач. 2. и 5. ове листе води се рачуна о функционалном значају појединих прстију за функцију шаке као целине.	
Потпуна укоченост зглобова (анкилоза)		
8	Анкилоза палца у интерфалангеалном зглобу: а) једне шаке б) на обема шакама	испод 20% 20%
9	Анкилоза палца у интерфалангеалном зглобу, у неповољном положају: а) једне шаке б) на обема шакама	20% 30%
10	Анкилоза палца у метакарпофалангеалном зглобу: а) једне шаке б) на обема шакама	20% 30%
11	Анкилоза палца у метакарпофалангеалном зглобу, у неповољном положају: а) једне шаке б) на обема шакама	30% 40%
12	Анкилоза већине прстију, осим палца шаке, према положају повољном или неповољном за функцију: а) једне шаке б) на обема шакама	30 до 40% 40 до 60%
13	Анкилоза свих прстију шаке, према повољном или неповољном положају: а) једне шаке б) ако су овакве промене обостране у повољном положају в) ако су овакве промене обостране у неповољном положају	40 до 60% 70 до 80% 90 до 100%
- II група		

Ампутација		
14	Ампутација палца обе фаланге	30%
15	Ампутација обе фаланге палца са метакарпалном кости	40%
16	Ампутација било ког прста, осим палца или кажипрста	испод 20%
17	Ампутација кажипрста:	
	а) једне шаке	20%
	б) обе шаке	30%
18	Ампутација два прста без метакарпалне кости	20%
19	Ампутација кажипрста и средњег прста:	
	а) једне шаке	30%
	б) ако су промене обостране (с обзиром на значај ампутираних костију)	30 до 50%
20	Ампутација два прста са метакарпалним костима:	
	а) палац и кажипрст	50%
	б) кажипрст и средњи	40%
	в) средњи и домали	40%
	г) домали и мали	30%
21	Ампутација три и више прстију са сачуваним метакарпалним костима:	
	а) палца са ма која два прста (осим кажипрста) Ако је ампутиран и кажипрст одређује се + 10%	50%
	б) кажипрста, средњег и малог прста	40%
	в) четири последња прста једне шаке	50%
	г) четири последња прста обе шаке	80%
	д) палца са ма која три прста исте шаке	60%
22	Ампутација свих прстију:	
	а) једне шаке	70%
	б) обе шаке	100% -1 група
23	Ампутација оба палца и једног кажипрста	60%
24	Ампутација оба палца	50%
25	Ампутација оба палца, једног кажипрста и једног средњег прста	70%
26	Ампутација оба палца и оба кажипрста	80%
27	Ампутација оба палца и друга три прста али не свих на истој шаци	80%
28	Ампутација три прста са метакарпалним костима:	
	а) палца, кажипрста и средњег прста	60%
	б) кажипрста, средњег и малог прста	50%
	в) средњег, домалог и малог прста	40%
Делимична ампутација		
29	Делимична ампутација једног чланка палца и два чланка кажипрста	20%
30	Делимична ампутација једног чланка палца и два чланка кажипрста, са слабо покретним патрљцима	30 до 40%
31	Код делимичне ампутације више прстију, процент се одређује према датој схеми, сумирајући за чланка сваког прста одговарајуће проценте, па ако је збир већи од 15% - одређује се 20%, ако је 25% - одређује се 30% итд, и то:	
	- за један чланак палца	8%
	- за један чланак кажипрста	6%
	- за један чланак осталих прстију	4%
Прелом (фрактура)		
32	Прелом метакарпалних костију без поремећаја функције	испод 20%
33	Преломи метакарпалних костију или јаче деформације или ишчашење карпометакарпуса са оштећеном функцијом, а према степену оштећења шаке и појединих прстију:	
	а) једне шаке	20 до 40%

	б) ако су овакве промене обостране	30 до 60%
	б) Ручје	
	Ограничена покретљивост (контрактура)	
34	Ограничена покретљивост шаке већег степена:	
	а) једне шаке	20 до 30%
	б) обе шаке	30 до 40%
	Укоченост (анкилоза)	
35	Анкилоза зглоба шаке у повољном положају:	
	а) једне шаке	30%
	б) обе шаке	50%
	За анкилозу у неповољном положају процент се повећава 10 или 20, према оштећењу функције	
	Ампутација	
36	Ампутација једне шаке	70%
37	Ампутација обе шаке	100%
		- I група
	Б. Подлактица	
	Прелом (фрактура)	
38	Криво срасли преломи, са ограниченим покретима пронације и супинације	20 до 30%
39	Криво срасли преломи, са потпуном укоченошћу пронације и супинације, а положај шаке повољан у пронацији или у средњем положају	40%
40	Криво срасли преломи, са потпуном укоченошћу пронације и супинације, а положај шаке у супинацији	50%
	Лажни зглоб	
41	Лажни зглоб једне кости:	
	а) на једној руци	20 до 30%
	б) на обема рукама	30 до 40%
42	Лажни зглоб обе кости:	
	а) на једној руци	40 до 50%
	б) на обема рукама	60 до 70%
	Ампутација	
43	Ампутација подлактице	70%
44	Ампутација обе подлактице	100%
		- I група
	В. Лакат	
	Ограничена покретљивост (контрактура)	
45	Покретљивост очувана између 75о до потпуне флексије	40%
46	Покретљивост очувана између 90о и 105о односно између 90о и 75о	30%
47	Покретљивост очувана између 105о и 180о, рука у неповољном положају, у екстензији	40 до 50%
	Укоченост (анкилоза)	
48	Укоченост под правим углом или нешто мање (90о до 75о)	40%
49	Укоченост под оштрим углом (испод 75о)	50%
50	Укоченост лакта у потпуној флексији	70%
51	Укоченост у неповољно испруженом положају (од 105о до 180о)	50 до 70%
52	Ако су промене у тач. 48. до 51. ове листе обостране, процент се повећава за 20 или 30.	
	Лабав зглоб	
53	Лабав зглоб, према степену	30 до 50%
	Преломи и ишчашења (фрактура и луксација)	
54	Процент за преломе и ишчашења утврђује се према штетним последицама по функцију лакатног зглоба. Исто тако оцењују се и застарела ишчашења и последице ишчашења	

	Ампутација	
55	Ампутација руке у лакту (ексарткулација)	80%
56	Ампутација обе руке у лакту	100%
		-I група

Г. Мишица

	Преломи	
57	Неправилно срастао прелом мишићне кости, са скраћењем али без штетних последица у суседним зглобовима Лажни зглоб (псеудоартроза)	испод 20%
58	Псеудоартроза мишићне кости:	
	а) оперативно коригована	40%
	б) без могућности оперативне корекције (потребан ортопедски апарат)	60%
	в) ако су овакве промене обостране	60 до 80%
	Ампутација	
59	Ампутација једне руке у мишици	90%
60	Ампутација обе руке у мишици	100%
		-I група

Д. Раме

	Ограничена покретљивост (контрактура)	
61	Ограничена покретљивост рамена, у тежем степену (рука се не може подићи изнад хоризонтале), према степену оштећења функције:	
	а) једне руке	20 до 40%
	б) обе руке	30 до 60%
	Укоченост (анкилоза)	
62	Потпуна анкилоза рамена, према положају:	
	а) једне руке	40 до 60%
	б) обе руке	60 до 80%
	Ишчашење (луксација)	
63	Лабав зглоб једног рамена, привремено Ако није могуће оперативним путем излечење, одредиће се сталан процент	30 до 40%
64	Лабав зглоб оба рамена	50 до 60%
65	Застарела и ненамештена ишчашења оцењују се као контрактуре и анкилозе	
	Ексарткулација	
66	Ексарткулација једне руке у рамену	100%
		- II група
67	Ексарткулација обе руке у рамену	100%
		-I група

Ђ. Кључњача (calvicula)

68	Преломи кључњаче узимају се у обзир за утврђивање процента војног инвалидитета само ако постоји ограничена покретљивост раменог зглоба, или компликације у вези са суседним нервима или крвним судовима	
----	---	--

Е. Живци

69	Потпуна узетост (парализа) целог плексус brahialis-a	90%
70	Узетост горњег дела плексус brahialis-a:	
	а) делимична	20 до 40%
	б) потпуна	60%
71	Узетост (парализа) доњег дела плексус brahialis-a:	
	а) лакшег степена	20%
	б) тежег степена	50%
	в) потпуна парализа	70%

72	Парализа n. aksilaris-a	30%
73	Пареза n. aksilaris-a	20%
74	Парализа n. medianus-a или n. radialis-a или ulnaris-a	50%
75	Пареза n. medianus-a или n. radialis-a или ulnaris-a	20 до 40%
76	Парализа n. muskulokutaneus-a	30%
77	Пареза n. muskulokutaneus-a	20%
78	Потпуна узетост обе руке	100%
		- I група
79	Код парализе било ког од живаца на обе руке наведених у тач. 69. до 77. процент се повећава за 20 или 30. За обољења из тач. 70, 71. и 75. ове листе процент се одређује зависно од моторне слабости и промене електромиографског налаза и налаза специјалисте неуролога.	

ГЛАВА II - НОГА

А. Стопало

	Ограничена покретљивост и укоченост (контрактура и анкилоза)	
80	Ограничена покретљивост прстију	испод 20%
81	Процент код анкилозе свих прстију у лошем положају који омета ход, утврђује се као код ампутације прстију	
	Ампутација и ексарткулација	
82	Ампутација палца без метатарзалне кости	испод 20%
83	Ампутација палца са метатарзалном кости	20%
84	Ампутација два или три прста, са метатарзалним костима	30%
85	Ампутација свих прстију на једној нози без метатарзалне кости, према стању ожиљака	20 до 30%
86	Ако су у питању ампутације из тач. 83, 84. и 85. ове листе на обема ногама, процент се повећава за 10 или 20.	

Б. Доножје

	Прелом (фрактура)	
87	Прелом једне или више метатарзалних костију, само ако има за последицу деформацију стопала и прстију и отежава ход	20 до 30%
	Ампутација и ексарткулација	
88	Ампутација стопала по Lisfranku (exarticulatio tarsometatarsea), према стању ожиљака:	
	а) једне ноге	30 до 40%
	б) обе ноге	50 до 70%

В. Ножје

	Прелом (фрактура)	
89	Преломи једне или више тарзалних костију, са деформацијом стопала	20 до 40%
	Ампутација	
90	Ампутација по Chopartu (exarticulatio tarsitransversa), према стању ожиљака:	
	а) на једној нози	40 до 50%
	а) на обе ногама	60 до 80%

Г. Скочни зглоб

	Ограничена покретљивост (контрактура)	
91	Контрактура стопала у еквинусу, према степену	20 до 30%
	Ако су промене обостране процент се повећава за 20.	
92	Контрактура стопала у калкалнеус положају:	
	а) на једној нози	30%
	б) на обе ногама	50%
	Укоченост (анкилоза)	
93	Анкилоза скочног зглоба:	
	а) под правим углом	20%
	б) у неповољном положају под било којим другим углом	30 до 60%
	в) обострано	50 до 70%

- Ампутација и ексарткулација**
- 94 Ампутација у скочном зглобу по Пирогову:
 а) на једној ноzi 60%
 б) на обема ногама, према оштећењу хода 80 до 100%
 - II група
- 95 Ексарткулација у скочном зглобу:
 а) на једној ноzi 60%
 б) на обема ногама, према оштећењу хода 80 до 100%
 - II група

Д. Потколеница

Прелом (фрактура)

- 96 Добро срасли преломи потколеница без атрофије мишића, са сачуваном покретљивошћу суседних зглобова:
 а) без скраћења испод 20%
 б) са скраћењем до 3 cm 20%
 в) са скраћењем преко 3 cm 30%
- 97 Лоше срасли преломи потколеница:
 а) са скраћењем до 3 cm 30%
 б) са скраћењем преко 3 cm, а према степену скраћења 30 до 40%
- 98 Лоше срасли преломи потколенице, са деформацијом, са девијацијом стопала, великим дубоким ожигљцима, атрофијом мишића, сталним отоком, према степену губитака функције хода или оштећење суседних зглобова 40 до 50%
- 99 Ако су промене из тач. 96. до 98. обостране процент се повећава за 20 или 30.

Лажни зглоб (псеудоартроза)

- 100 Лажни зглоб потколенице према тежини случаја:
 а) на једној ноzi 50 до 60%
 б) на обема ногама 70 до 100%
 - II група

Ампутација

- 101 Ампутација у потколеници:
 а) једне ноге 70%
 б) обе ноге 100%
 - II група
- 102 Ампутација обе потколенице, са кратким или згрченим патрљцима неподесним за протезе, или са ограниченим покретима у колену - I група

Ђ. Чашица

Лажни зглоб

- 103 Лажни зглоб чашице или пателектомија, према степену оштећења функције зглоба:
 а) једне ноге 20 до 30%
 б) обе ноге 40 до 50%

Е. Колено

Ограничена покретљивост (контрактура)

- 104 Контрактура колена десмогеног или артрогеног порекла, са могућношћу екстензије, према степену могуће екстензије:
 а) од 150° до 170° 20 до 40%
 б) испод 150° 50 до 60%
- 105 Артропластика и вештачки колени зглоб 40 до 60%
 За обострану контрактуру колена процент се повећава за 20 или 30.
 За обострану артропластику и вештачки зглоб процент се повећава за 20 или 30.

Потпуна укоченост (анкилоза)

- 106 Анкилоза колена у повољном положају, опруженом или скоро опруженом:
 а) једне ноге 40%
 б) обе ноге 70%

107	Анкилоза колена у лошем положају (у флексији од 150° до потпуне флексије) зависно од угла: а) једне ноге б) обе ноге	50 до 60% 70 до 100% - II група
	Лабав зглоб	
108	Лабав зглоб колена, према степену оштећења функције	20 до 40%
	Ж. Бутњача	
	Прелом (фрактура)	
109	Прелом бутне кости са скраћењем до 3 cm, без атрофије мишића и контрактуре зглобова	20%
110	Прелом бутне кости, са скраћењем преко 3 до 6 cm Ако поред скраћења постоји деформација или контрактура у суседним зглобовима, процент се повећава за 10 или 20.	20 до 40%
111	Прелом бутне кости са скраћењем преко 6 cm Ако поред скраћења постоји деформација или контрактура у суседним зглобовима процент се повећава за 10 или 20.	50 до 60%
112	Лоше срастао прелом врата бутне кости, према степену оштећења функције Ако су оштећења оба суседна зглоба, процент се повећава за 20.	40 до 60%
	Лажни зглоб (псеудоартроза)	
113	Лажни зглоб бутне кости Ако су промене обостране процент се повећава за 20.	60 до 70%
114	Лажни зглоб врата бутне кости Ако су промене обостране процент се повећава за 20.	60 до 80%
115	Ампутација и ексартикулација Ексартикулација у колену: а) једне ноге б) обе ноге	80% 100% - I група
116	Ампутација у нивоу бутине: а) једне ноге б) обе ноге	90% 100% - I група
	3. Кук	
	Контрактура	
117	Ограничена покретљивост у зглобу кука Ако су промене обостране, процент се повећава за 20 или 30.	20 до 40%
118	Ограничена покретљивост кука, нога у флексији, према степену флексије или нога у абдукцији, унутарњој или спољној ротацији или другом неповољном положају Ако су промене обостране, процент се повећава за 20 или 30.	40 до 60%
119	Вештачки зглоб кука	40 до 60%
	Укоченост (анкилоза)	
120	Анкилоза кука: а) у повољном положају б) у неповољном положају в) оба кука у ма ком положају	50% 60 до 70% 100% - I група
	Ексартикулација	
121	Ексартикулација у куку: а) једне ноге б) обе ноге	100% - II група 100% - I група

Комбинована ампутација (рука и нога)		
122	Ампутација једне руке и једне ноге или потпуна неупотребљивост једне руке и једне ноге	100% - I група
И. Живци		
123	Парализа целог лумбосакралног плексуса	90%
124	Обострана парализа лумбосакралног плексуса	100% - I група
125	Парализа исхијадичног живца	60%
126	Пареза исхијадичног живца	20 до 50%
127	Парализа n. peroneusa	40%
128	Пареза n. peroneusa	20 до 30%
129	Парализа n.tibialisa	50%
130	Пареза n.tibialisa	30%
131	Парализа n.femoralisa	50%
132	Пареза n.femoralisa	30%
133	Ако су парализе, односно парезе из тач. 125. до 132. ове листе обостране, процент се повећава за 20 до 30. За оштећење периферних живаца доњих екстремитета (тач. 125. до 132) оцена процента војног инвалидитета се врши на основу налаза неуролога или физијатра и електромиографског налаза који ће омогућити оцену степена функционалног оштећења или испада.	
Ј. Крвни судови		
134	Анеуризме мањих артерија шаке или стопала, једне артерије подлактице или потколенице и др. ако не изазивају веће функционалне сметње	20%
135	Анеуризме обе артерије шаке или стопала	30 до 40%
136	Анеуризме обе артерије подлактице или потколенице	30 до 50%
137	Анеуризме art.femoralis или art.popliteae	40 до 60%
138	Анеуризме art.axilaris или art.brachialis	50 до 70%
139	Анеуризме art.carotis: а) екстерне б) интерне	50% 70 до 80%
140	Анеуризме важних и теже приступачних артерија за хируршку интервенцију, као art или аса, femoralis изнад рачве, axilaris, subclaciae, оцењују се према тежини случаја	50 до 80%
141	Проширење вена на нози, већег степена (varices)	20 до 30%
142	Проширење вена на нози са гризлицама и едемом	30 до 50%
143	Елефантијаза као последица лимфног застоја ноге	30 до 50%
144	Тромбофлебитис са елефантијазом као последицом рањавања или као компликација у постоперативном току: а) на једној нози б) на обема ногама	30 до 50% 40 до 70%
145	Ако су промене из тач. 141. до 143. обостране, процент војног инвалидитета, зависно од степена оштећења, повећава се за 10 или 20.	
ГЛАВА III - ГЛАВА		
А. Лобања и мозак		
146	Скалпирана кожа на глави, већих размера	20 до 40%
147	Фрактуре лобање, без коштаних дефеката и без нервних поремећаја	испод 20%
148	Фрактуре лобање, са дефектом кости или импресијом, без нервних поремећаја, зависно од величине и локализације дефекта, односно импресије	20 до 30%
149	Повреда лобање, са или без фрактуре, али са појавама трауматске енцефалопатије, према тежини: а) лаке псеудонеурастеничне појаве б) изражене псеудонеурастеничне појаве в) тешке псеудонеурастеничне појаве	20 до 30% 40 до 60% 70 до 90%

	Трауматска енцефалопатија признаје се само ако постоје објективни знаци и позитивни лабораторијски налази. Субјективни синдром не цени се као посттрауматска енцефалопатија. За оцењивање процента војног инвалидитета по овој тачки неопходно је урадити: фундус, ЕЕГ, психично тестирање и компјуторизовану томографију мозга.	
150	Клинички утврђена епилепсија настала услед повреде или болести:	
	а) кад су напади ретки	20 до 30%
	б) кад су напади чести, 1 до 3 пута месечно	40 до 60%
	в) кад су напади врло чести, 1 до 3 пута недељно	60 до 80%
	г) кад су напади веома чести, једном или више пута дневно	80 до 100%
		- I група
	д) ако уз епилептичне нападе, без обзира на њихову учесталост, постоје трајне психичке промене које тешко компромитују социјално понашање било због поремећаја у интелигенцији, било због карактерних поремећаја, процент се повећава за 40 до 60, а у најтежим случајевима износи	100%
	Процент војног инвалидитета по овој тачки може се утврђивати након обавезно проведене болничке опсервације на неуролошком одељењу са утврђеним свим елементима битним за оцену процента инвалидитета (узрок, учесталост напада и степен психичких промена). Ако су ови услови испуњени оцена се може дати и у току лечења.	-1 група
	Б. Вилица	
151	Прелом горње вилице, са деформацијом према степену	20 до 50%
152	Лоше срастао прелом доње вилице, са поремећеном артикулацијом преосталих зуба, према тежини	20 до 30%
153	Прелом доње вилице, са ограничењем отварања уста између:	
	а) 30 и 20 mm	20 до 30%
	б) 20 и 10 mm	40 до 50%
	в) максимално отварање испод 10 mm, па до потпуног састављања зуба горње и доње вилице	50 до 80%
154	Псеудоартроза доње вилице, привремено	30 до 50%
155	Псеудоартроза доње вилице, са већим дефектом коштаног масива заједно са зубима, тако да отежава или потпуно онемогућује протезу или жвакање, према тежини	60 до 80%
	В. Очи	
156	Губитак једног ока, потпун губитак вида једног ока или веома велико смањење вида (оштрина вида мања од 0,05)	50%
	Ако је вид на једном оку изгубљен а на другом смањен, процент од 50% повећава се за 10% за сваких 0,20 смањења вида. За смањење вида на другом оку за 0,40 од 50 на 70% итд. На исти начин оцењује се и умањење вида на оба ока (на пример ВОД равно 0,80 ВОС равно 0,60). Укупан процент износи 30% за смањење вида за 0,20 на десном оку и смањење вида за 0,40 на левом оку. Смањење вида оцењује се помоћу корекције.	
157	Слепило, односно губитак вида на оба ока	100%
		- I група
	Под потпуним губитком вида једног ока подразумева се оштрина вида испод 0,05.	
158	Битемпорална хемианопсија, квадранте биназалне и горње хоризонталне хемианопсије	30%
159	Већи трајни дефекти у видном пољу на оба ока под којима треба подразумевати апсолутно парцентралне скотоме чији је најмањи промер већи од 30°	30%
160	Птоза једнострана оцењује се према оштрини вида и видном пољу	20 до 30%
161	Лагофалмус на оба ока оцењује се према степену оштећења вида	30 до 60%
162	Стално сузење као последица повреде сузног канала:	
	а) на једном оку	20%
	б) на оба ока	30 до 40%

Г. Нос		
163	Губитак носа (потпун)	60%
164	Делимичан губитак носа, према степену оштећења функције и нагрђеност	20 до 50%
Д. Уста и зуби		
165	Ожиљак на устима који се не може операцијом поправити, а омета говор, исхрану, не задржава пљувачку итд. према тежини Ако се може операцијом поправити процент се одређује привремено.	30 до 60%
166	Повреде непца и језика које отежавају гутање и говор: а) у мањој мери б) у знатној мери	30 до 40% 50 до 80%
167	Потпун губитак или потпуна парализа језика	90%
168	Делимична парализа језика и непца, са отежаним говором и гутањем	40 до 60%
169	Губитак скоро свих зуба: а) са могућом протезом б) протеза није могућа	30% 50%
170	Стална пљувачна фистула неоперабилна	20%
171	Ксеростомија (атрофија обе пљувачне жлезде)	20 до 40%
Ђ. Уши и слух		
172	Потпун губитак слуха на оба уха	70%
173	Обострано тешко оштећење слуха преко 90% по Fowleru	60%
174	Обострана тешка наглувост: а) укупни губитак слуха преко 70 а до 90% по Fowleru б) укупни губитак слуха 60 до 70% по Fowleru Оцењивање војног инвалидитета врши се на основу отолошког и аудиометријског налаза.	40% 30%
175	Губитак ушне шкољке: а) једног ува б) оба ува	30% 50%
Е. Нагрђеност (унакажење)		
176	Нагрђеност се оцењује према тежини нагрђености главе и врата, изузев у случају из тачке 164. Листе, узимајући у обзир пол и године живота инвалида, и то: а) нагрђеност б) унакажење, као тежи облик нагрђености Код војних инвалида-жена врши се оцењивање нагрђености (унакажења) и других изложених делова тела (руке и ноге), уколико није извршено оцењивање по члану 5. овог правилника.	20 до 30% 40 до 60%
Ж. Мождани живци		
177	Оштећење (аносмија) n.olfactoriusa, обострано	20%
178	Парализа abducensa или trochlearisa	30%
179	Парализа okulomotoriusa	40%
180	Пареза okulomotoriusa	20 до 30%
181	Парализа сва три живца покретача ока: а) на једном оку б) на оба ока	50% 60 до 80%
182	Пареза сва три живца покретача ока	30 до 40%
183	Потпуна парализа, са обостраном комплетном птозом капака	100%
184	Потпуна атрофија видног живца: а) једног ока б) оба ока	- II група 50% 100%
	Непотпуне атрофије видног живца оцењују се према степену оштећења вида.	- I група
185	Парализа нерва лица: а) с једне стране б) обострана	50% 70%

186	Пареза нерва лица	30%
187	Пареза нерва лица кад се око затвара: а) једног ока б) оба ока	испод 20% 20%
188	Изоловано некомпензовано оштећење вестибуларног апарата: а) једног ува б) оба ува Процент војног инвалидитета одређује се привремено за две године, после чега се поново оцењује уз обавезну електроспазмографију и налаз неуролога.	20 до 60% 30 до 80%
189	Оштећење n.trigeminusa: а) n.oftalmikusa - сензитивне гране, ако постоје компликације у виду неуропаралитичког кератитиса и секундарног оштећења вида, према степену оштећења вида б) при потпуном губитку вида в) оштећење моторног дела trigeminusa, са трофијом мускулатуре за жвакање	30 до 40% 50% 30 до 40%
190	Клинички утврђена неуралгија n.trigemini: а) у тежим случајевима б) у тежим случајевима са свакодневним нападима в) у најтежим случајевима после неуспелих покушаја лечења хируршким путем	30 до 40% 50 до 70% 60 до 100% - I група
191	Одузетост булбарних живаца	30 до 80%
192	Најтежи случајеви булбарне парализе	до 100% - I група
193	Хемипареза: а) лакшег степена б) тешког степена	30 до 50% 60 до 70%
194	Хемиплегија	80 до 100% - I група
	Додатак за негу и помоћ одређује се само за свеже хемиплегије привремено за једну годину, а трајно ако је у питању контрактура ноге у флексији те је ход и поред помагала немогућ.	
195	Таламични синдроми: а) лакшег степена б) средњег степена в) тешког степена	30 до 50% 60 до 80% 90 до 100% - II група
	Оцењивање војног инвалидитета врши се уз обавезну хоспитализацију у неуропсихијатријској здравственој установи.	
196	Органски трауматски психосиндром, према тежини психичких поремећаја: а) изражени поремећаји б) тешки поремећаји Оцењивање војног инвалидитета врши се на основу доказа о непосредној вези између повреде мозга и психичких поремећаја. Процент војног инвалидитета одређује се на основу детаљног испитивања психичке функције (стање интелектуалних функција, памћење, пажња, афективне промене, итд.).	50 до 60% 70 до 100% - I група
197	Афазиије, без других поремећаја: а) моторне б) мешовите или сензорне	20 до 40% 30 до 60%
198	Тешка афазиија са израженим психичким поремећајима	60 до 100% - II група
199	Мултипла склероза: а) средње тешки случајеви б) тешки случајеви в) најтежи случајеви	70% 80 до 90% 100% II или I група

200	Паркинсонизам, ако се његов почетак може поуздано довести у вези са енцефалитисом, егзогеном интоксикацијом или тежом повредом мозга:	
	а) лакшег степена	20 до 30%
	б) средњег степена	40 до 60%
	в) тежег степена	70 до 100%
		- II група
	г) најтежег степена	100%
		- I група
ГЛАВА IV - КИЧМА И КИЧМЕНА МОЖДИНА		
201	Хернија интервертебралног диска, ако се испољила непосредно после верификоване трауме и спроведеног стационарног лечења и ако постоје трајна оштећења коренова лумбосакралног или цервикобрахијалног плексуса:	
	а) лакшег облика, са лакшим оштећењем мотолитета и сензибилитета	20 до 30%
	б) тешког облика	40 до 50%
	в) тешког облика, са израженим оштећењем мотолитета, атрофијама и трофичним појавама из одређене радикуларне зоне или сегмента кичмене мождине	60 до 100%
		- II група
202	Спондилартроза и спондилартрит, ако постоје промене утврђене рендгенским прегледом:	
	а) без поремећаја функције кичменог стуба	испод 20%
	б) са оштећењем функције кичменог стуба и неуролошким испадима	20 до 50%
	в) са тешким оштећењем функције кичменог стуба	60 до 100%
		- II група
203	Свеже фрактуре кичмених пршљенова, без нервних поремећаја, прве две године привремено:	40 до 60%
204	Консолидоване фрактуре кичмених пршљенова, без нервних поремећаја, после две године трајно	
	а) са мањим деформацијама	20 до 30%
	б) са већим деформацијама	40 до 50%
205	Консолидоване фрактуре кичме, са парапаретичним појавама, за прве две године привремено, а после трајно:	
	а) лакшег степена	40 до 70%
	б) средњег степена	60 до 70%
	в) тежег степена (ход могућ помоћу помагала)	80 до 100%
		- II група
206	Консолидоване фрактуре кичме са флакцидном параплегијом или спастичном параплегијом у флексији - трајна непокретност и везаност за постељу	100%
		- I група
207	Консолидоване фрактуре цервикалног дела кичме, са лезијом цервикалне медуле и паретичним појавама на горњим и доњим екстремитетима:	
	а) лакши облици	40 до 50%
	б) изражени облици	60 до 70%
	в) тежи облици	80 до 100%
		- II група
	г) најтежи облици - инвалид непокретан и не може да се служи рукама	100%
		- I група
208	Церебрални атаксички синдром после трауме (за прве две године привремено, а после трајно):	
	а) лаки облици	20 до 30%
	б) умерено изражени облици	40 до 60%
	в) тежи облици	70 до 90%
	г) најтежи облици - немогућност кретања услед атакција	100%
		- I група
209	Клинички утврђен полинеуритички синдром до стабилизације се оцењује привремено а после трајно:	
	а) лаки облици, са дискретним оштећењем мотолитета	20 до 40%

	б) средње тешки облици, умерена оштећења мотолитета	50 до 60%
	в) тешки облици, са израженим оштећењем мотолитета, сензибилитета и трофике, ход могућ помоћу помагала	70 до 100% - II група
	г) најтежи облици, тешка оштећења мотолитета са атрофијама, тешким трофичним сметњама и потпуном узетошћу екстремитета - инвалид непокретан	100% - I група
	Оцена процента војног инвалидитета за стање из тач. 205. до 209. се врши на основу електромиографског налаза и мишљења неуролога и физијатра, а по потреби и болничке обраде на неуролошком одељењу.	
	ГЛАВА V - ГРЛО (LARYNX)	
210	Суженост грла, са отежаним дисањем после повреде, према степену	20 до 40%
211	Суженост грла услед повреде гркљана или душника, са отежаним дисањем у великој мери (диспонеја и без напора), према тежини	50 до 80%
212	Потребно стално ношење каниле	80%
213	Одузетост грла:	
	а) једнострана	20 до 40%
	б) обострана	50 до 70%
214	Туберкулоза грла оцењује се као отворена туберкулоза плућа	50 до 100% - II група
	ГЛАВА VI - ЖДРЕЛО (PHARYNX)	
215	Одузетост ждрела, према тежини	20 до 50%
216	Сужење једњака:	
	а) без потребе бужирања	20 до 40%
	б) уз потребу сталног бужирања (калибар сужења, учесталост бужирања, поремећај исхране, опште стање)	50 до 70%
217	Једњак сасвим затворен, исхрана кроз гастричну фистулу (гастростомија), према тежини, општем стању, ухрањеност и инконтиненцији фистуле	80 до 100% - II група
	ГЛАВА VII - ГРУДНИ КОШ (THORAX)	
218	Прелом грудне кости	испод 20%
219	Прелом ребара консолидовани, без знатније деформације грудног коша	испод 20%
220	Прелом ребара лоше консолидован, са већим деформацијама грудног коша:	
	а) без реперкусија изражених на срцу и плућима	20 до 40%
	б) ако истовремено постоји респираторна или срчана инсуфицијенција, према тежини инсуфицијенције	50 до 100% - II група
221	Плеуропулмонална фистула као последица рhyothoraxa	30 до 50%
222	Плеуропулмонална склероза као последица рањавања, деформације грудног коша, искривљености кичме са умереном инсуфицијенцијом, али без срчане инсуфицијенције	20 до 40%
223	Обимна плеуропулмонална склероза, плућна бронхиектазија и друге хроничне плућне супарације, знатније деформације грудног коша (fibrothorax), тежа искривљеност кичменог стуба, са развијеном респираторном инсуфицијенцијом (disponeја, сijanoza), срчаном инсуфицијенцијом (cor pulmonale chronicum) или амилоидозом, према тежини	50 до 100% - II група
	За оцењивање процента војног инвалидитета по овој тачки неопходно је извршити тестове ергоспирометрије и анализу гасова у крви.	
224	Унакаженост дојки већег степена	20 до 30%
225	Губитак једне дојке	30%
226	Губитак обе дојке	50%
	ГЛАВА VIII - КАРЛИЦА (PELVIS)	
227	Добро консолидовани прелом карличних костију, без оштећења функције	испод 20%

- 228 Консолидовани прелом карличних костију, као и дислокација симфизе, са лакшим и средње тешким тегобама при ходу, без компликација на осталим органима карличне дупље 20 до 40%
- 229 Консолидовани прелом карличних костију, са истовременом повредом суседних органа - процент се одређује за највише оштећени орган и повећава се од 10 до 30 према тежини свих повреда.

ГЛАВА IX - НЕУРОЗЕ И ПСИХОЗЕ

- 230 Клинички утврђени неуротски поремећаји:
а) лакши испод 20%
б) тешки (анксиозно депресивне, фобично опсесивне и фиксирне конверзивне неурозе) 20 до 60%
Процент војног инвалидитета се одређује привремено до пет година, а после трајно.
- 231 Клинички утврђене психозе:
а) ендogene (шизофренија, манично депресивна психоза) 60 до 80%
б) егзогене (психогена психоза, реактивна депресија, реактивна конфузна делирантна стања као покушаји самоубиства) 60 до 80%
Процент војног инвалидитета се одређује привремено до пет година, а после трајно.
- 232 Неурозе и психозе које су се први пут испољиле под околностима из члана 4. и члана 8. став 3. Закона, а за које је утврђено да се не могу више отклонити или ублажити психотерапијским и другим поступцима, нити после другог стручног лечења, узимају се у обзир као основ за утврђивање процента војног инвалидитета као болести на чије су настајање напори под тим околностима знатно утицали.
При утврђивању процента војног инвалидитета, поред тежине болести узимају се у обзир трајање и врста тегоба којима је инвалид био изложен.
За неурозе и психозе чије се прве појаве нису испољиле у околностима наведеним у овој тачки или најдоцније у року од шест месеци од дана престанка тих околности (члан 4. Закона) односно у року од 30 дана по отпуштању из Војске Југославије (члан 8. став 3. Закона) не утврђује се војни инвалидитет.

- 233 За психопатију се утврђује војни инвалидитет, само у случају неуротске и психотичне декомпензације (тач. 230. и 231)

ГЛАВА X - ТУБЕРКУЛОЗА

А. Туберкулоза плућа

- 234 Потпуно излечена или калцифицирана жаришта у хилусу или плућима, мањег обима, мање прираслице плеуре испод 20%
- 235 Инактивна (ожилжна) плућна туберкулоза средњег и већег обима:
а) без респираторне и кардиоваскуларне инсуфицијенције 20 до 30%
б) са облитерисаним плеуралним синусима према степену оштећења респираторне функције 30 до 50%
- 236 Активна једнострана плућна туберкулоза, или плућне марамице са изливом, пулмоналне или плеуралне фистуле са емпиемом 60 до 80%
- 237 Обострана или екстензивна једнострана активна (отворена или затворена) туберкулоза плућа, прогресивна али још увек приступачна лечењу и разне пулмоналне и плеуралне фистуле са емпиемом и општом телесном слабошћу већег степена 80 до 100%
- II група
- 238 Прогресивна раширена активна обострана плућна туберкулоза са развијеном кахексијом и другим тешким компликацијама (респираторна кардиоваскуларна и слична инсуфицијенција, амилоидоза, итд) 100%
- I група
- 239 Стање после оперативних интервенција на грудном кошу због туберкулозе плућа цени се зависно од времена протеклог од оперативног захвата, врсте и величине истог, као и од функционалног оштећења преосталих делова:

	а) ексцизија туберкулома и казеозних огњишта, ресекција 1-2 сегмента, горња торакопластика до 4 ребра	40 до 60%
	б) лобектомија, торакопластика 5 до 7 ребара, даверностомија	50 до 70%
	в) пулмектомија, торакопластика 8 или више ребара	60 до 80%
	У првој години после операције проценат се повећава за 20, зависно од кардиореспираторне функције, уз обавезну контролу на комисији најкасније шест месеци по оперативном захвату.	
	Б. Туберкулоза костију и зглобова	
240	Код активне туберкулозе костију и зглобова за време еволуције, и то код локализације на кичми, сакролијачном зглобу, куку и колену: а) ако инвалид није потпуно имобилан	60 до 100% - II група
	б) ако је имобилан	100% - I група
241	Код туберкулозе осталих костију и зглобова који нису наведени у тачки 239. процент војног инвалидитета утврђује се према важности органа и активности процеса.	
242	По излеченом процесу туберкулозе костију и зглобова последице таквог обољења оцењују се као код трауме одговарајућих органа, с тим што се процент војног инвалидитета повећава за 10 до 30, а зависно од природе обољења, квалитета излечења и потреба превентивне имобилизације.	
	В. Туберкулоза осталих органа	
243	Код туберкулозе осталих органа процент војног инвалидитета утврђује се као код других обољења односног органа, узимајући у обзир туберкулозну природу процеса и опште здравствено стање.	
	Г. Заједничке одредбе о туберкулози	
	При утврђивању процента војног инвалидитета код туберкулозе, не примењује се, по правилу, принцип погоршања предвиђен у члану 27. Закона, него се сматра да је болест настала под околностима из чл. 2, 3. и 8. Закона. Ако се утврди да је туберкулозно обољење органа постојало и пре почетка тих околности, да није било потпуно излечено или да је повлачило инвалидитет за више од 20% према овој Листи утврђује се процент војног инвалидитета само за настало погоршање. Сматра се да је обољење постојало пре, а у околностима из чл. 2, 3. и 8. Закона је само погоршано, ако је активан процес утврђен пре истека шест недеља од дана наступања околности из одредаба тих чланова, односно ако је утврђено стање медицински очевидно старијег датума (стање послехируршко-ресекционих или колапсних метода, стари фиброзни процеси, ожилџци од фистула и анкилозе код коштане туберкулозе итд).	
	При утврђивању процента војног инвалидитета код туберкулозе настале у вези са раном, повредом или озледом, сматра се да узрочна веза између њих и туберкулозе постоји ако се утврди да постоји туберкулозно обољење на повређеном органу, односно повређеном делу тела, као и да су први знаци болести настали по истеку шест недеља, а најдоцније по истеку шест месеци од дана рањавања, повреде или озледе.	
	Процент за туберкулозу плућа привремено се утврђује до пет година уз контролу сваких шест месеци, а после пет година утврђује се трајни процент, а за туберкулозу костију привремени процент утврђује се до пет година.	
	ГЛАВА XI - СРЧАНА ОБОЉЕЊА	
	А. Компензована срчана обољења без развијених знакова застоја у плућима или у великом крвотоку	
244	Предложена реуматска грозница са и без знакова кардитиса оцењује се привремено на годину дана После тога ако нема знакова оптерећења на срцу	60% 20%

245	Органска обољења срчаних залисака зависно од тежине анатомског оштећења залисака и срчаног мишића и према степену увећања срца:	
	а) без знатнијег увећања срца и без појаве срчане декомпензације	30%
	б) према степену повећања срца и тежине анатомског оштећења срчаних залисака без знакова суб односно декомпензације срца	30 до 50%
246	Оштећење срчаног мишића и перикарда (коронарна и остала) или тешки поремећаји ритма - према тежини	40 до 70%
	Величина и тежина оштећења срчаних залисака, срчаног мишића и перикарда и ступањ повећања срца доказују се и утврђују, осим клиничког прегледа, обавезно рендгенолошки и електрокардиографски, а по потреби и полимеханокардиографски, ехокардиографски, егOMETРИЈСКИ, радиоизотопима, категоризацијом срца и друго.	
	Б. Декомпензована срчана обољења са знацима застоја у плућима или у великом крвотоку	
247	Почетна срчана инсуфицијенција, са умерено развијеним плућним застојем или умереним увећањем јетре, али таква која се добро поправља лечењем	60 до 80%
248	Потпуно развијена срчана инсуфицијенција:	
	а) која се недовољно поправља лечењем и која искључује сваки физички напор	80 до 100%
	б) у најтежним случајевима	- II група 100%
		- I група
249	Ако се ради о посттрауматској пенетрирајућој (убод, метак и сл.) или непенетрирајућој повреди (удар у пределу срца, срчани удар, гњечење и сл.), срца са повредом и оштећењем срчаних залисака перикарда или срчаног мишића, као и након извршене операције на срцу, проценти у тач. 245. и 246. могу се повећати за 10 до 30, а највише до 100 - II група.	
	В. Хируршки захвати на срцу	
250	Оперативна замена валвула:	
	а) замена једне или две валвуле у синусном ритму без декомпензације срце	30 до 60%
	б) замена једне или две валвуле са апсолутном аритмијом коморе уз повремену декомпензацију	80%
	в) замена све три валвуле	100%
		- II група
	г) са сталном срчаном декомпензацијом	100%
		- I група
	Г. Опште одредбе за срчана обољења	
	Инволутивне и старачке промене кардиоваскуларног апарата не узимају се у обзир при утврђивању процента војног инвалидитета. При утврђивању процента војног инвалидитета за органска обољења срчаних залисака и миокарда која су настала под околностима из чл. 2, 3. и 8. Закона, или најдаље у року од три месеца по завршетку рата, узима се у обзир целокупно оштећење срца.	
	ГЛАВА XII - ТРБУХ (ABDOMEN)	
251	Фистуле на желуцу услед повреде, према величини фистуле и реперкусија на опште стање привремено	50 до 100% - II група
252	Сметње у цревној пасажи као последица повреде или улкусне болести, без стенолитичких појава	20 до 40%
253	Сметње праћене стенолитичким променама на пилорусу или било ком делу дигестивног тракта, према тежини	30 до 60%
254	За акутне улкусне болести, верифициране рендгенолошки и гастроскопски одређује се привремено на једну годину	60%
255	Постоперативне сметње, као и стање после ресекције желуца (по било којој методи)	30 до 60%

256	Тешке потхрањености и постоперативно мелапсорпциони синдром	60 до 80%
257	Стални anus praeternaturalis, према континенцији	80 до 100% - II група
258	Стеркоралне фистуле узане, дефекација нормална, опште здравствено стање добро, привремено	20 до 40%
259	Фистуле широке, високо на танком цреву, са тешким појавама денутриције, привремено	70 до 100% - II група
260	Стеркоралне фистуле широке, ниске, без знатнијег утицаја на опште здравствено стање, привремено	40 до 70%
261	Фистуле аналне, према тежини	20 до 40%
262	Инконтиненција или сужење аналног сфинктера, према тежини случаја	40 до 100% - II група
263	Кила настала на месту повреде, привремено	20 до 40%
	Нетрауматичне киле не узимају се у обзир при оцењивању војног инвалидитета.	
264	Евентрације после повреде, према тежини привремено, ако се могу операцијом отклонити	30 до 60%
265	Поведа јетре - према последицама	30 до 80%
266	Хронични хепатитис - према знацима оштећења функције јетре	30 до 60%
267	За акутни хепатитис одређује се привремено за две године а после тога, уколико нема оштећења јетре	60% испод 20%
268	Цироза јетре, као последица преболелог инфективног хепатита, у компензованом стању	60%
269	Цироза јетре, са знацима декомпензације	70 до 100% - II група
270	Жучне фистуле настале после повреде жучних путева (привремено ако су операбилне), према тежини	20 до 80%
271	Недостатак слезине после трауме (привремено за две године) После две године, ако нема знакова оштећења хематопојеа.	30% испод 20%
	ГЛАВА XIII - УРОПОЕТИЧНИ ОРГАНИ	
272	Стање после преболелог акутног дифузног гломерулонефритиса оцењује се привремено за једну годину	60%
273	Једностранни хронични пиелонефритис, према тежини	20 до 40%
274	Обострани хронични пиелонефритис Код знатних оштећења функције бубрега оцењивање се врши као код нефрита.	40 до 70%
275	Лакши облици хроничног нефрита (умерена албуминурија са мањим променама у седименту без других реналних или општих поремећаја)	20 до 30%
276	Средње тешки облици нефрита или нефроза: а) са обилном амбуминуријом, са тешким променама у седименту, умереним едемима, умереном хипертензијом, хипостенуријом без азотне ретенције, мањим променама на очном дну б) са лако повећаном азотном ретенцијом, хипертензијом и израженим променама на очном дну	40 до 60% 60 до 80%
277	Тешки облици нефрита (изостенурије) азотна ретенција, масивни и резистентни едеми, тешка хипертензија са увећањем срца, едем папиле оптичког живца	80 до 100% - II група
278	Најтежи облици затајивања функције бубрега који захтевају трајну хемодијализу или по извршеној трансплантацији бубрега	100% - I група
279	Нефрактомија: а) ако је други бубрег здрав б) ако постоји лакше оштећење преосталог бубрега в) ако постоји средње тешко оштећење г) ако постоји тешко оштећење бубрега д) ако обољење захтева трајну хемодијализу	50% 60% 70 до 80% 90 до 100% - II група 100% - I група
280	Активна туберкулоза бубрега:	

	а) једног бубрега, привремено	60 до 90%
	б) оба бубрега, привремено	80 до 100%
		- II група
	в) у најтежим случајевима	100%
		- I група
281	Цистит хронични трауматични:	
	а) према тежини случаја	20 до 50%
	б) у најтежим случајевима, са сталном инконтенцијом, скврченом бешиком и полипозом	60 до 80%
282	Мокраћне фистуле уретера, бешике или уретре, кроз које стално цури мокраћа, привремено	40 до 80%
283	Сужење мокраћног канала, пролазно за бужије и даје се ширити	20 до 40%
284	Тешко пролазна сужења (филиформна) са честим ретенцијама, према тежини случаја	50 до 80%
	Ако постоји компликација бешике или бубрега, процент се утврђује према проценту из тачке у којој се предвиђа одговарајућа компликација.	

ГЛАВА XIV - ГЕНИТАЛНИ ОРГАНИ

А. Мушки

285	Ablatio penis totalis	80%
286	Ablatio penis totalis ако се компликује са стенозом orificijuma	100%
		- II група
287	Epididimitis hronica bilateralis са изоспермиом	20%
288	Ablatio testis, обострано:	
	а) без секундарних дистрофичних појава	50%
	б) са секундарним дистрофичним појавама	70%
289	ablatio penis et testicularum (emasculatio totalis)	100%
		- II група
290	Haematocoele, привремено	20%
291	Посттрауматска атрофија тестиса	30%

Б. Женски

292	Губитак једног оварија	20%
293	Губитак оба оварија	80%
294	Губитак утеруса или једног оварија и утеруса	60%
295	Губитак оба оварија са утерусом	80%
296	Оштећење вулве и вагине, према тежини	20 до 50%

ГЛАВА XV - РАЗНЕ ДРУГЕ ОЗЛЕДЕ И БОЛЕСТИ

297	Шећерна болест (diabetes mellitus) оцењује се по правилу према степену интолеранције на угљене хидрате, и то:	
	а) лакши облици (без потхрањености, без глукозурије, при одговарајућој дијети)	20 до 30%
	б) средње тешки облици (који захтевају давање инсулина за обезбеђивање равнотеже исхране)	40 до 60%
	в) тешки облици, који се тешко регулишу и поред примања високих доза инсулина (са потхрањеношћу и честим појавама ацидозе и компликацијама на другим органима)	70 до 100%
	При оцењивању војног инвалидитета водиће се рачуна и о постојећим компликацијама (туберкулозе плућа, кардиоваскуларне, нервне и очне).	- I група
298	Оштећење функције панкреаса као последица повреде и озледе цени се према степену оштећења његове функције:	
	а) лакши облици	30%
	б) средњи облици	50%
	в) тешки облици	50 до 80%
299	Хронична маларија са трајним последицама, према тежини	20 до 40%
300	Интоксикација (тровања) и озледе од бојних отрова, радијацијских оштећења или при неком нарочитом послу у служби - оцењиваће се аналогно према озледама и последицама на појединим органима	30 до 100%
		- I група

301	Хронични остеомиелитис са сталним фистулама, честим егзацербацијама	20 до 40%
302	Амилодозно оштећење унутрашњих органа или кахексије	50 до 100% - II група
303	Хронични остеомиелитис који не ствара функционалне сметње, без отока и фистула Ако код лоше сраслог прелома, псеудоартрозе, контрактуре или анкилозе постоји и хронични остеомиелитис, процент се може повећати за 10.	испод 20%
304	Хипертиреоза (привремена, док траје обољење)	30 до 60%
305	Хипотиреоза: а) делимична б) тотална	20 до 30% 40 до 70%
306	Хипоаденкортицизам (m Addisoni) према степену	40 до 80%
307	Искривљеност врата као последица повреде ма које врсте, према степену	20 до 40%
